

МЕТАФАРЫ Ў МОВЕ РАМАНА А. ПУШКІНА “ЯЎГЕНІЙ АНЕГІН” І ЯГО ПЕРАКЛАДЗЕ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

Чадзюк Ю.А. (УА МДПУ імя І.П. Шамякіна, г. Мазыр)

Навуковы кіраўнік – Л.В. Прахарэнка, канд. філал. навук, дацэнт

Аналіз метафарычных вобразаў рамана ў вершах “Яўгеній Анегін” А. Пушкіна дазваляе адзначыць, што метафары, якія прысутнічаюць у мове арыгінала і ў мове перакладу на беларускую мову А. Куляшовым, можна падзяліць на наступныя разнавіднасці: метафары, заснаваныя на пераносе назвы аднаго прадмета на другі (метафары “ў чыстым выглядзе”); увасабленні як разнавіднасць метафары, заснаванай на пераносе рыс жывых істот на нежывыя; метафарычныя азначэнні.

Перакладчык сутыкаецца з шэрагам цяжкасцей лінгвістычнага характару пры перадачы зместу твора сродкамі іншай мовы. Гэта ўплывае і на ступень эквівалентнасці аўтарскіх тропай, якія ў залежнасці ад спосабу вырашэння праблем перакладу могуць захоўвацца ў перакладным тэксце, мяняць сваё вобразнае нападзенне і нават страчвацца. Ступень адпаведнасці метафар у аўтарскім і перакладным тэкстах вызначае, у канчатковым выніку, майстэрства перакладчыка.

Супастаўляючы вобразныя сродкі ў мове арыгінала рамана “Яўгеній Анегін” і ў мове перакладу, мы можам вызначыць асноўныя віды адпаведнасцей-неадпаведнасцей паміж імі:

1) семантычна эквівалентныя метафары: *огнем нежданных эпиграмм* [1, 10] – *агнём раптоўных эпиграм* [2, 124]; *своих комедий шумный рой* [1, 14] – *уласных п'ес шумлівы рой* [2, 128]; *желаний рой* [1, 19] – *жаданняў рой* [2, 133].

2) семантычна варыянтныя: *в хронологической пыли* [1, 10] – *гісторыі архіўны пыл* [2, 124]; *того змея воспоминаний* [1, 24] – *таму гадзюка ўспамінаў* [2, 138]; *блеснул мороз* [1, 132] – *мароз ударыў* [2, 236].

3) дэметафарызаваныя моўныя сродкі: *музыка уж греметь устала* [1, 18] – *музыкі ўжо амаль прысталі* [2, 132]; *но мненья светского поток* [1, 74] – *калі б не ўражлівасць жанчын...* [2, 182]; *как он язвительно злословил* [1, 12] – *як нішчыў словы іх пустыя* [2, 126]; *язвительный спор* [1, 2] – *едкія словы* [2, с. 138].

У выніку супастаўляльнага аналізу тэкстаў арыгінала і перакладу было адзначана, што супадзенні метафарычных зваротаў у арыгінальным тэксце рамана “Яўгеній Анегін” і ў тэксце перакладу з’яўляюцца адносна рэдкімі. Гэта звязана з тым, што пры перакладзе нават на блізкароднасную мову далёка не заўсёды дакладны адпаведнік дазваляе захаваць рыфма-рытмічную арганізацыю вершаванага тэксту.

Літаратура

1. Пушкин, А.С. Полн. собр. соч.: в 10 т. / А.С. Пушкин. – Л. : Наука, 1977. – Т. 5 : Евгений Онегин. Драматические произведения. – 528 с.
2. Пушкин, А.С. Выбранные творы / А.С. Пушкин. – Мінск : Маст. літ., 1999. – 430 с.